

Normes Reguladores de la Participació Ciutadana

Comissionat de Participació i Democràcia Activa.
Regidoria de Participació i Territori

Abril 2017

01

Justificació i Antecedents

B

C

Antecedents

- L'any 2013-2014 es va dur a terme un procés de revisió de la normativa per tal d'adequar-la a la realitat social. Aquesta finalment no va ser aprovada per manca de consens polític.
- Al **2015**, **les entitats** que van participar de l'anterior procés, així com la totalitat dels **Grups Municipals**, van **sol·licitar re emprendre l'elaborar un nou Reglament de Participació**.
- El programa de govern incloïa aquesta revisió de les normes i recollint el sentir de les entitats i l'interès de tots els grups municipals va definir el pla de treball per a la seva elaboració, just després de finalitzar el procés participatiu del PAM.
- Al maig del **2016** es va **iniciar el procés participatiu amb la creació d'una Comissió Impulsora formada per Entitats i tots el Grups Municipals**. Al llarg d'aquest temps s'han fet debats als òrgans participatius, als districtes, i amb els actors directament implicats, i finalitzarà amb l'aprovació del Reglament al Ple Municipal.
- **No s'ha partit de zero**, sinó del treball ja fet prèviament, així com de la [normativa existent des de l'any 2002](#), i del [Dictamen del Consell de Ciutat](#) i del CAB i la FAVB.

La Comissió Impulsora

Per a la composició de la Comissió Impulsora es va partir de les Entitats ja membres i s'ha buscat noves incorporacions que representessin a altres sectors.

- Entitats:
 - Federació d'Associacions de Veïns i Veïnes de Barcelona (FAVB)
 - Coordinadora d'Entitats del Poble Sec
 - Consell d'Associacions de Barcelona
 - Consell de la Joventut de Barcelona
 - Secretariat d'Entitats de Sants, d'Hostafrancs i La Bordeta
 - Coordinadora d'A.VV. de Nou Barris
 - Federació ECOM
 - Consell de Dones
 - Consell d'Immigració

- Consells territorials: Consell ciutadà del districte de Sant Martí (Federació d'entitats del Clot-Camp de l'Arpa)

- Persones expertes: Mercè Pérez Salanova, Pere Nieto i Marc Parés

- Grups polítics municipals: Una persona representant per cada Grup Municipal

02

Què aporta la nova normativa

B

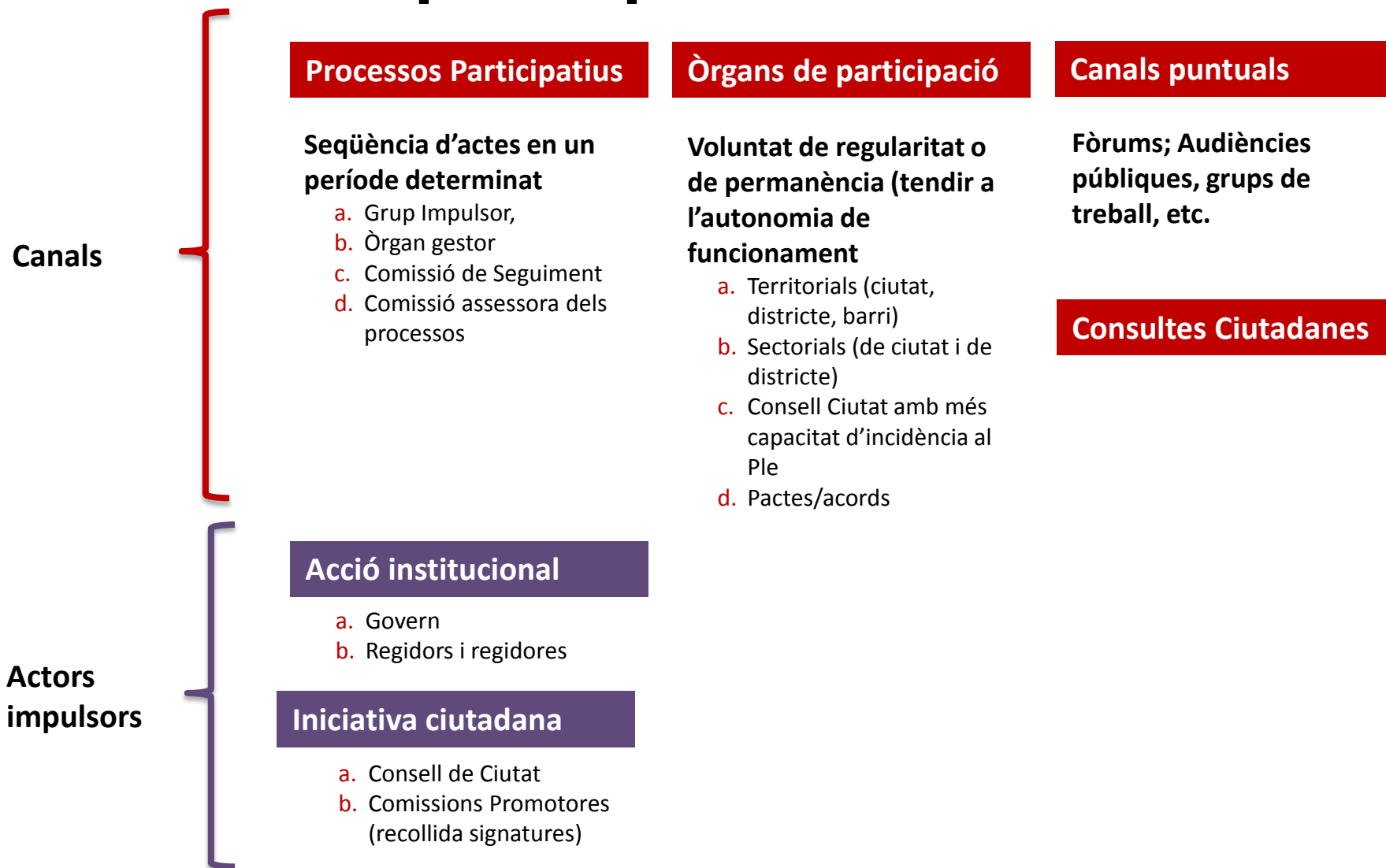
C

La participació segons el Reglament

1. **Dret ciutadà:** El dret a intervenir –directament o mitjançant associacions ciutadanes- en els processos de presa de decisions polítiques i en el funcionament dels serveis públics.
2. **Obligació de l’Ajuntament:**
 - a. **Promoure** els canals i instruments suficients, oberts i flexibles.
 - b. **Remoure** els obstacles que la dificultin o impedeixin, articulant mitjans eines singulars per arribar a les persones que per les seves circumstàncies personals o socials puguin tenir més dificultats.
 - c. **Facilitar** la intervenció ciutadana en els processos de presa de decisions polítiques.
3. **Garantir a les persones amb discapacitat** els mitjans de suport i els ajustos necessaris per garantir l’accessibilitat.
4. **Una participació inclusiva i diversa:** diversitat d’origen, perspectiva de gènere, diversitat d’edat i diversitat funcional..... Posar els mitjans i mecanismes necessaris per a fer-ho possible.

Sistema de participació: canals i actors

Sistema de participació: canals i actors

No n'hi ha prou amb el motor institucional per activar els canals.

Cal potenciar la iniciativa ciutadana com a motor de la participació.

Processos Participatius

Òrgans de participació

Canals puntuals

període determinat

de permanència (tendir a l'autonomia de funcionament

públiques, grups de treball, etc.

- b. Organ gestor
- c. Comissió de Seguiment
- d. Comissió assessora dels processos

- a. Territorials (ciutat, districte, barri)
- b. Sectorials (de ciutat i de

Consultes Ciutadanes

Acció incitucional

- a. Govern
- b. Regidors i regidores

Acció de govern

Acció institucional

- a. Consell de Ciutat
- b. Comissions Promotores (recollida signatures)

Iniciativa ciutadana

Com?

Actors impulsors

Canals

03

La Iniciativa Ciutadana

N

B

C

La iniciativa ciutadana

Què és?

Un mitjà d'incidència en l'agenda política. S'acredita l'interès general recollint signatures suficients.

Sobre què?

- Punts a l'**Ordre del dia** dels plenaris (o comissions)
- Posada en marxa d'un **procés participatiu**
- Creació d'un **òrgan de participació**
- Aprovació o modificació d'una **norma municipal**
- Sol·licitud de realització d'una **consulta**
- Convocatòria d'un **consell barri, fòrum o audiència**

*Ha de ser de
competència municipal
i no pot vulnerar els
drets fonamentals*

Com?

Àmbit ciutat

- Consulta ciutadana i aprovació/modificació norma **15.000** signatures
- Procés participatiu o creació d'un òrgan de participació **10.000** signatures
- Incloure punts a l'ordre dia Consell municipal
Fòrum/audiència pública **9.000** signatures

Àmbit districte i barri (veure taula següent)

Signatures per districtes i barris

Districte	Nombre mínim de signatures vàlides necessàries		
	Consulta ciutadana i disposició de caràcter general	Procés participatiu i òrgan de participació	Incorporació de punts a l'ordre dia en els Consells de Districte i fòrum ciutadà
CIUTAT	15.000	10.000	9.000
Ciutat Vella	3.000	2.000	1.000
Eixample	8.000	5.300	2.600
Sants-Montjuïc	5.400	3.600	1.800
Les Corts	2.400	1.600	800
Sarrià	4.400	3.000	1.500
Gràcia	3.600	2.400	1.200
Horta-Guinardó	5.000	3.300	1.700
Nou Barris	5.000	3.300	1.700
Sant Andreu	4.400	3.000	1.500
Sant Martí	7.000	4.600	2.300

- Convocatòria de Consell de Barri 1,5% de població amb un mínim de 40 i un màxim de 700.
- Procés participatiu o òrgan participació d'àmbit superior a barri però inferior a districte 2% població amb un mínim de 50 i màxim de 900

Efectes de la recollida de signatures

- **Punts a l'Ordre del dia** **Es farà efectiu en la sessió corresponent**
- **Posada en marxa d'un procés participatiu** **Cal convocar-lo**
- **Creació d'un òrgan de participació** **Trasllat a l'òrgan competent (informe consell de ciutat)**
- **Convocatòria d'un Fòrum o Audiència Pública** **Cal convocar-lo**
- **Aprovació i/o modificació d'una norma** **Ordenar la seva tramitació**
- **Sol·licitud de consulta** **Trasllat al Consell Municipal per l'aprovació o no de la seva convocatòria.**
- **Convocatòria d'un consell barri** **Cal convocar-lo.**

04

Els Processos Participatius

B

C

Els perfils de les persones a participar han de contemplar la màxima pluralitat i diversitat, d'acord amb les característiques de la matèria a debatre i l'efectiva igualtat de gènere.

Els Processos Participatius

Què és?

El procés participatiu és una seqüència d'actes, delimitats en el temps (màxim 120 dies, llevat d'excepcions singulars) per promoure el debat entre la ciutadania i/o amb responsables municipals.

Sobre què?

- Diagnòstic d'una determinada situació
- Cercar idees creatives i innovadores per a actuacions municipals
- Proposar o valorar propostes concretes

Qui?

- **Ajuntament:** Alcalde o alcaldessa i/o Grups municipals (màxim 2 per any)
- **Iniciativa ciutadana:** Consell de Ciutat / Recollida signatures

Impacte/ fases

Fases (mínimes): *a)* Informació *b)* Debat *c)* Retorn

- No es pot predeterminar prèviament l'impacte en la decisió final.
- Un cop finalitzat el govern municipal ha de comunicar la seva valoració en un termini màxim de 60 dies des de la seva finalització. .

Retorn del govern → Avaluació → Seguiment de l'execució

La governança dels Processos

**Específiques
del Processos**

Grup Impulsor

Format per l'òrgan administratiu (gestor) responsable i la Comissió Promotora si es tracta d'una iniciativa ciutadana.

Comissió Assessora de Processos Participatius

Integrat per persones expertes

Òrgan consultiu de ciutat que assessora sobre la millor manera de realitzar els processos participatius.

Comissió de Seguiment del procés participatiu

Integrat per ciutadania i tècnic municipals

Vetllar pel bon funcionament del procés i el compliment de la planificació prevista. És diferent per a cada procés.

Comissió d'Empara

Última instància de reclamació quan es vulneren els drets ciutadans en aquests processos. Única per a tots els canals de participació.

**Per tots els
canals**

05

Els Òrgans de Participació

B

C

N

Els Òrgans de Participació

Tipologies d'òrgans

Els Consells Municipals

Grups de treball

Acords i Pactes

Fòrums o Audiències

Participació en els Serveis

Òrgans participació

Ciutat

Consell de Ciutat

Consells sectorials

Districte

Consell Ciutadà

Audiència o Fòrum ciutadà

Barri

Consells de Barri

Consens amb persones i entitats mitjançant l'adhesió a Pactes i Acords, en els quals es recullin els principis compartits de polítiques públiques municipals. Governança més flexible.

Trobada oberta en un dia assenyalat amb responsables municipals i ciutadania perquè aquesta pugui rebre informació, presentar i debatre propostes.

- Petició, queixa, reclamació, incidència (IRIS)
- Trobades amb responsables municipals
- Consells de persones usuàries de serveis / equipaments
- Gestió comunitària d'equipaments o serveis

*Tendir a la paritat de gènere
Pluralitat i diversitat quan
naturalesa òrgan no ho
impedeix*

Els Consells Municipals

Què és?

Són els mitjans de trobada regular entre la ciutadania i l'Ajuntament per debatre i recollir, de manera continuada, les seves opinions i propostes sobre les actuacions municipals. Poden de ser de durada indefinida o no.

Sobre què?

- a) Àmbit territorial (barri, districte, ciutat)
- b) Temes Sectorials (també de districte o ciutat)

Qui els crea?

- Ajuntament
- Iniciativa ciutadana
- Amb informe de l'òrgan administratiu competent i Comissió Permanent del Consell de Ciutat

Qui hi participa?

- Persones vinculades a administracions públiques
- Persones no vinculades a administracions públiques
- Ciutadania: Registre ciutadà / Selecció aleatòria del padró
- Organitzacions socials (2/3 per elecció, 1/3 per sorteig).
- Persones expertes
- Persones d'òrgans de participació sectorials de districte en els de ciutat
- Infància i adolescència

El Consell de Ciutat

Què és?

El Consell de Ciutat, creat per l'article 36 de la Carta Municipal, és el màxim òrgan consultiu i de participació de l'Ajuntament en el qual els representants municipals i la ciutadania debaten els afers principals de la ciutat.

Principals canvis

- Funcions més definides
- Increment presència ciutadana
- Forma seleccionar membres: elecció i sorteig
- Presentació informe anual al Plenari
- Revisió i avaluació òrgans participació Funcions més definides
- Capacitat de proposar un procés participatiu o òrgan participació (2)
- Estat de la ciutat, sessió anual, rendició comptes

Sessió anual sobre l'estat de la ciutat, en la qual el govern municipal ha de retre comptes sobre l'any finalitzat i ha de presentar les actuacions previstes per a l'any següent.

Els Consells de Barri

Què és?

El Consell de Barri és l'òrgan de participació territorial i enfortiment comunitari en totes les qüestions referents al barri. Cada Consell de Barri té l'àmbit territorial i la denominació establerta per l'acord del Consell Municipal.

Funcionament

- Estructura sessions:
 - Abordar els punts fixats a l'ordre del dia
 - Debat sobre les actuacions del territori
 - Seguiment dels temes relatius al barri

- Les sessions són obertes i en qualsevol moment les persones presents poden formular preguntes i suggeriments sobre qualsevol tema relatiu al barri.

- Els dictàmens i propostes es traslladen als òrgans pertinents del Districte o de l'ajuntament que han de donar resposta

S'han de convocar una a l'any com a mínim o també a iniciativa del regidor/a delegat/da del Districte, una desena part de consellers i conselleres o a iniciativa ciutadana. Quatre sessions com a màxim

Intervenció oral en el Consell Municipal i en els Consells de Districte

- Quan el Consell de Ciutat o el Consell Ciutadà de Districte presentin alguna proposta al Consell Municipal o Consell de Districte un representant seu podrà intervenir en aquests òrgans .
- Quan una iniciativa ciutadana que hagi assolit les signatures necessàries per poder ser tramitada, podrà intervenir en Consell Municipal un representant de la Comissió Promotora.

06

Les Consultes ciutadanes

N

B

C

Les Consultes Ciutadanes

Què és?

Conèixer l'opinió de la ciutadania, mitjançant el vot directe, lliure, igual i secret en les urnes presencials i/o electròniques.

Qui participa?

Persones majors de 16 anys inscrites en el padró municipal de Barcelona.

Sobre què?

- La consulta pot contenir una o més preguntes amb una resposta afirmativa, negativa o votar-hi en blanc, o elegir entre diferents solucions o propostes alternatives.
- No poden vulnerar els drets fonamentals o els drets ciutadans recollits a l'Estatut Autonomia (socials, laborals, lingüístics)
- No han de ser sobre tributs i a pressupostos ja aprovats.
- Han de ser de Competència municipal
- Que no interfereixin en el procediment d'aprovació d'una ordenança, reglament o instrument d'ordenació urbanística en tràmit.

Àmbit Territorial

1. Com a criteri general es refereixen **al conjunt de la ciutat**.
2. **Excepcionalment**, es poden convocar consultes ciutadanes **de districte**

Les Consultes Ciutadanes

Qui la pot impulsar?

- **Iniciativa municipal:** 2/5 parts dels membres del Consell Municipal. L'alcalde o alcaldessa.
- **Iniciativa ciutadana:** presentant el nombre de signatures requerit.

Màxim de consultes?

- No es poden fer més de tres l'any
- No es pot promoure nova consulta durant dos anys des de l'última consulta sobre un mateix tema.
- Es pot acordar un període de temps a l'any per unificar-les totes. (Si es fa no es pot canviar durant el mandat)

Efectes

- Els resultats de les consultes no vinculen els òrgans de govern.
- Els grups municipals poden dir quan s'acorda la convocatòria, si acceptaran o no els seus resultats.
- No s'exigeix un mínim de participació en la consulta.
- L'Ajuntament ha d'informar de quina serà la seva actuació respecte al resultat en 2 mesos màxim.

Tipologies:

Simple: el procés de votació es refereix a una única matèria

Múltiples: quan en el mateix procés es demana l'opinió sobre diverses matèries

07

La Participació digital

N

B

C

La Participació digital

Característiques de la plataforma digital per a la participació

- “Institucionalització” plataforma digital
- La transparència, traçabilitat, integritat i unicitat verificada segura
- De tecnologia oberta, amb mínims de software lliure i codi obert.
- Garanties de seguretat i confidencialitat de capacitat efectiva per exercir el seu dret a participar.

Continguts mínims de la plataforma digital.

1. Per als processos participatius
2. Òrgans de participació
3. Iniciatives ciutadanes: facilitar la difusió de les propostes admeses a tràmit així com la recollida de signatures

Accés a la plataforma digital

- Qualsevol persona interessada en els assumptes públics de l'Ajuntament es pot registrar a la plataforma digital.
- Únicament poden donar suport a les propostes les persones físiques registrades que, a més, estiguin empadronades a la ciutat.

08

L'enfortiment comunitari

N

B

C

L'enfortiment comunitari

Suport als projectes associatius

L'Ajuntament ha de posar a disposició de les associacions ciutadanes mitjans materials i econòmics per a la millor realització dels seus projectes i les seves activitats.

La gestió cívica d'equipaments i serveis municipals

Les entitats, les fundacions, les organitzacions i les associacions ciutadanes sense ànim de lucre poden exercir competències municipals, en la gestió de serveis o equipaments municipals

Suport tècnic a la participació

Facilitació de mitjans a les associacions per tal que puguin fer un seguiment autònom de temàtiques o projectes de grans dimensions vinculats a iniciatives ciutadanes.

Es fomenta també que els ciutadans no associats puguin disposar de l'assessorament tècnic adequat per tal d'assegurar-ne la participació qualitativa.

Facilitació de la declaració d'utilitat pública

L'Ajuntament pot proposar a l'administració o administracions competents que determinades entitats siguin declarades d'utilitat pública o d'interès social.

09

El Sistema de Garanties

N

B

C

El Sistema de Garanties

D'àmbit general

Comissió d'Empara

Integrada en el Consell de Ciutat.

Vetllar pels drets i obligacions derivats de la normativa sobre participació ciutadana i la bona pràctica en l'ús dels canals de participació.

Comissió Assessora de Processos Participatius

Integrat per persones expertes

Òrgan consultiu de ciutat que assessora sobre la millor manera de realitzar els processos participatius.

Comissions específiques

Comissió de Seguiment de la Consulta

Vetllar i controlar perquè les consultes ciutadanes es desenvolupin d'acord amb la normativa; amb claredat, transparència i eficàcia.

Comissió de Seguiment del procés participatiu

Vetllar pel bon funcionament del procés i el compliment de la planificació prevista. És diferent per a cada procés

10

Debat del procés i retorn

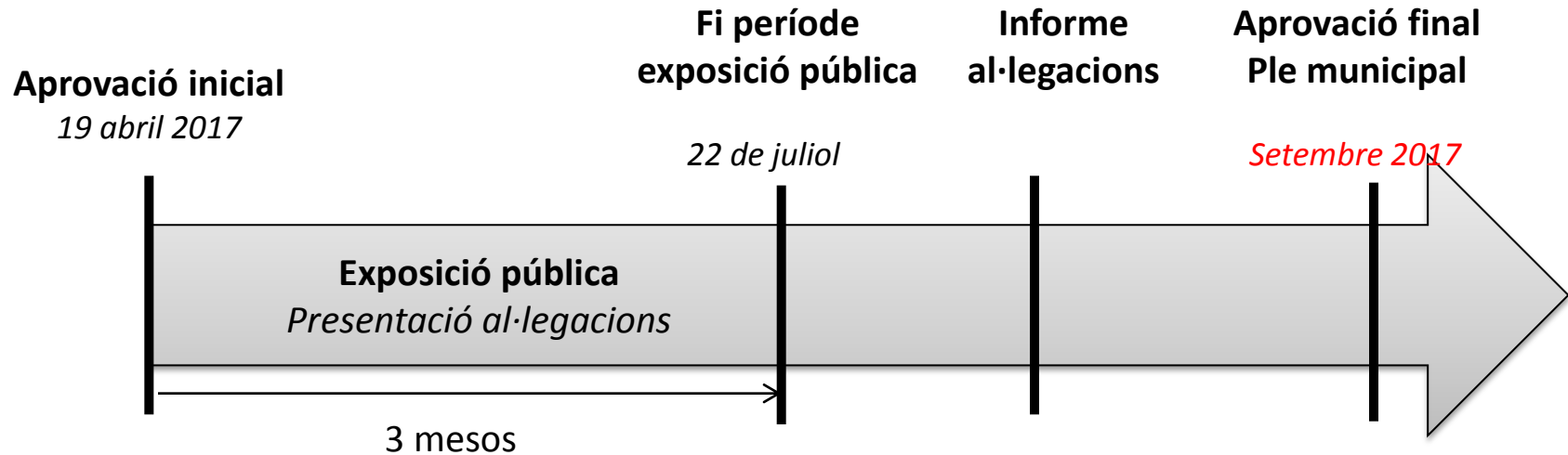
B

C

N

Tràmits d'aprovació

Retorn del procés

Presentació i debat sobre el Reglament aprovat inicialment

- Una sessió per districte amb els Consells Ciutadans de districte + Consells sectorials, reunions ad hoc que interessin, etc.
- Presentació del reglament als Consells de Barri
- Presentació als Consells Sectorials de ciutat
- Grup de treball al Consell de Ciutat per emetre un dictàmen.
- Plataforma digital <http://Decidim.barcelona>

Guia útil

- a. Es crearà una **Guia d'implementació de la nova normativa** que sigui senzilla, pràctica, en **diferents formats i llengües, amb lectura fàcil i gràfica.**
 - Com fer un procés participatiu
 - Com fer una iniciativa ciutadana
 - Què és un òrgan de participació
 - Les consultes ciutadanes
 - El dret a informació i petició

- b. També està prevista **l'elaboració d'una caixa d'eines pels professionals** i pels grups municipals que amés inclogui.
 - Garantir l'accessibilitat als espais i canals de participació
 - Metodologies per a una participació inclusiva i diversa

Ajuntament
de Barcelona